

PIERRE BROUSSAIN-EN OMENEZ

Hazparne-n, 1978, apirilak 16

Euskaltzainburuaren agurra:

Hazparneko alkate jaun,
Hazparneko herritar,
eta Broussain zenaren oroitzapenetan etorri zareten
guztiori: Esker mila!

Bai. Euskaltzaindiaren izenean eskerrak ematera behar-tua naiz, zeren Pierre Broussain, Hazparneko semeak, Hazparneko hauzapez ohia, eta Euskararen Akademiako sortzai-leetarik handienetako bat ohoratu nahi izan baituzue. Ez alferrik. Hunelako gizonen itzala behar-beharrezkoa zaigu gure herriaren izaiteari zor diogun atxikimendua eta leialtasuna gal ez dezagun.

Ez naiz jarriko Broussain-en dohainak eta lanak kontatzera, zeren bada gaur beste hizlaririk hori eginen duenik. Bakarrik esango dut Euskal Akademia sortu aitzin, Broussain jauna anitz urtez ibili zela har-emanetan Azkue jaunarekin eta beste batzuekin, eta hau zen ahalegin eta lehia hoiene xedea: Euskararen Akademia hori sort zedila.

Hau bagenekien lehendik ere, Akademia beraren agerkarian emanak diren eskutitzetarik. Baina orai jakin dudanez, anitz eskutitz berri edo ezezagun agertu dira berriki. Ba omen da Broussain zenaren kutxa bat, beti hertsirik zegoena eta orai lehenbizikotz zabaldu dena. Eta zer ez den aurkituhan! Hainbeste eskutitz garai hartako euskaltzaleenak, eta Broussain jaunak maiteki gordetzen zituenak! Agertuberri diren gutunokin hobekiago ezagutu ahal izango da urte haietako euskal giroa eta bereziki Broussain-ek euskal zaletasun hura pizten izan zuen partea.

Azkenik, neke eta ardura hoiene fruitua bere begiz ikusi ahal izan zuen Broussain-ek, zeren 1919. urtean sortu baitzen

Euskaltzaindia. Eta nola ez! Barnean hartua izan zen bera, euskaltzain edo "académicien titulaire" izendaturik.

Doi-doi, ordean, egin ahal izan zuen lanik, zeren hurreneko urtean hil baitzen. Hala ere, Akademiaren agerkarian badira bi lan Broussain jaunaren izenaz.

Haren hil-berria ematerakoan hara zer dioen, *Eskualdunatik* hartuz, Euskaltzaindiaren *Euskera*-k bere lehen zenbakian:

Ezagutu duten guziek badakite zenbat zen gizon ona, xehea, mintza-errexka, zuzena, ixila, espantu gutikoa, gozoki eta lainoki guzien meneko emaiten zena. Berezi gerlako egunetan, zerbeit berri edo xehetasun edo laguntza galdez herrikoetxerat zoazin Hazpandarrek ez dute ahanzia, zoin maiz han ikusten zuten beren hauzapeza, zoin errexki mintzatzen ahal zuten, zoin gogotik bere ahalak oro egiten zituen heientzat. Iduri zuen egiazki ez zuela deus bertze lanik, ez zuela bertze griñarik bere herritarren beharrez beizik.

Hunelakoa zen gizona.

Baina, esan dudanez, badira gaur hemen Broussain nor zen eta zer egin zuen kontatuko digutenak, eta hoiei uzten diet hitza.

Xoilki, eta hori bai, bihotz-bihotzez, eskerrak eman nahi dizkiot Hazparneko herriari eta Hazparneko hauzapezari Broussain-en gorazarre hau eta euskal kulturaren aste hau antolatu dutelako. Broussain-en etsenploak izan dezala beti segida Hazparne-n eta bai Euskal-herri osoan ere! Halabiz.